

Tymbark – z przeszłości do teraźniejszości

Numer 1(6)/2025



Ks. Michał Potaczewski (1794–1856) – duszpasterz Tymbarku i świadek epoki przemian

Ksiądz Michał Potaczewski to jedna z ważniejszych postaci w historii parafii Tymbark. Urodził się w 1794 roku w Niedźwiedziu, niedaleko Poręby Wielkiej, wówczas leżącej w cyrkule sądeckim. Tam też, w miejscowym kościele parafialnym, został ochrzczony. Jego droga kapłańska rozpoczęła się w 1823 roku, kiedy przyjął święcenia kapłańskie. Pierwszą placówką duszpasterską, do której został skierowany, był kościół św. Marcina we Lwowie. Wkrótce jednak jego życie związało się na stałe z Tymbarkiem – miejscem, gdzie pracował już do końca swego życia.

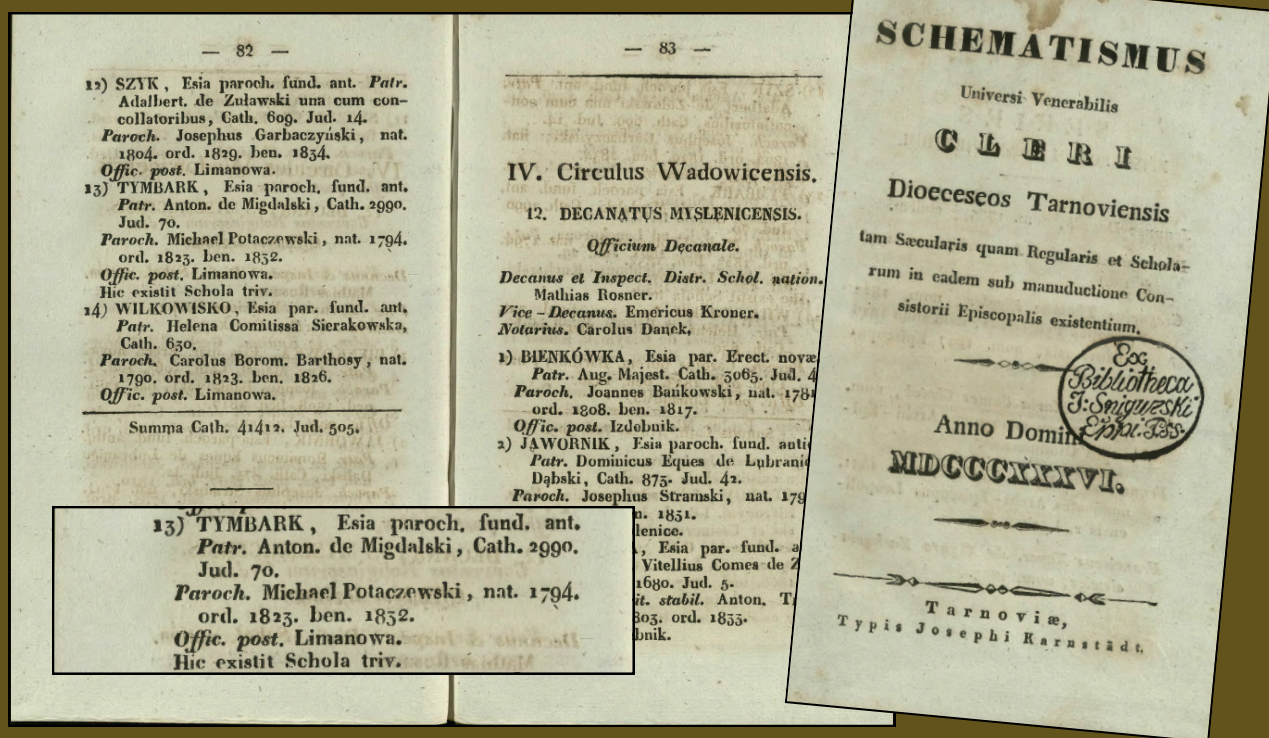


Panorama Tymbarku autorstwa Emanuela Kronbacha wykonana w 1820 r.
z widoczną wieżą tymbarskiej fary.

W wyniku I rozbioru Polski, dobra królewskie – w tym również starostwo tymbarskie – zostały przejęte przez skarb państwa austriackiego. W 1813 roku włączono je do tzw. dóbr kameralnych, które po latach zaczęto sukcesywnie wyprzedawać. Dobra tymbarskie sprzedano 17 listopada 1830 roku – nowym właścicielem został baron Antoni Migdalski, który nabył je za sumę 30 860 złotych reńskich guldenów.

Co istotne, wraz z majątkiem uzyskał również prawo prezenty, czyli możliwość przedstawiania kandydata na proboszcza miejscowej parafii.

Z tego właśnie prawa baron Migdalski skorzystał, gdy z funkcji proboszcza odszedł ks. Andrzej Danek (1776–1843), budowniczy kościoła w Tymbarku. Opuścił on parafię 31 grudnia 1831 r., przenosząc się do Wieliczki. Tymczasowo obowiązki administratora objął ks. Andrzej Kędzierski (1801–1850). Po przeprowadzeniu konkursu oraz formalnej prezencie ze strony barona Migdalskiego, 4 grudnia 1832 r. nowym proboszczem parafii został ks. Michał Potaczewski.



Schematismus Universi Vener. Cleri Dioeceseos Tarnoviensis (1836), w którym odnotowano, iż Patronem (Kolatorem) parafii w Tymbarku jest baron Antoni Migdalski a proboszczem ks. Michał Potaczewski

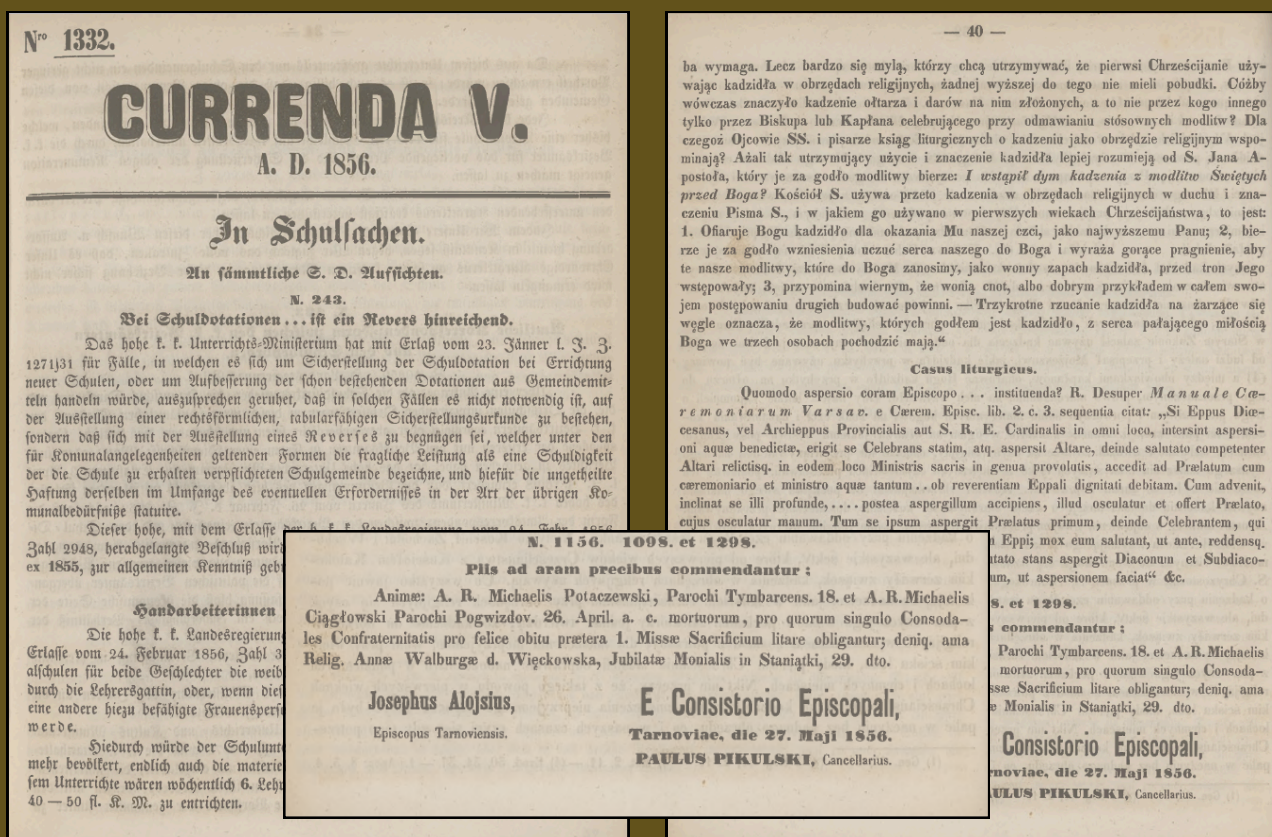
Czasy, w których przyszło mu pełnić duszpasterską posługę, nie należały do łatwych. Galicja pod zaborem austriackim doświadczała głębokich przemian społecznych i narodowych. Ks. Potaczewski był więc nie tylko duchownym, ale i odpowiedzialnym zarządcą parafii – troszczył się o jej rozwój materialny oraz życie duchowe wspólnoty.

O jego postawie i relacjach z wiernymi oraz współpracownikami świadczy zapis w "Sprawozdaniu ze stanu duchowieństwa" z 13 lipca 1847 r., sporządzonym przez ks. Jana Mrożka (1804-1872), proboszcza w Łososinie Górnej oraz dziekana tymbarskiego: *Moralny i gorliwy tak w kościele, jak i w szkole, z parafianami i dziedzicami, jak i współbraćmi żyje w największej zgodzie.*" To cenne świadectwo potwierdza, że ks. Potaczewski był osobą głęboko zaangażowaną zarówno w posługę duszpasterską, jak i w życie lokalnej społeczności.

Po czternastu latach, baron Antoni Migdalski sprzedał, zarządzany za pośrednictwem dzierżawcy Jana Najdera, majątek tymbarski – razem z prawem prezenty – Antoniemu Słowikowskiemu, wybitnemu okuliście i profesorowi Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Ks. Potaczewski zmarł 18 kwietnia 1856 r. w wieku 64 lat, po tygodniowej chorobie – zapaleniu wątroby („inflammatio hepatis per dies septima”). Został zaopatrzony sakramentami przez ks. Jakuba Janę (1809–1871), proboszcza z Dobrej.

Uroczystości pogrzebowe odbyły się 21 kwietnia 1856 r. Mszę żałobną celebrował ks. Jan Warpecha (1806–1877) – dziekan tymbarski, proboszcz parafii w Limanowej oraz inspektor szkół ludowych – w asyście 20 kapłanów z okolicznych parafii. Pochowany został na miejscowym cmentarzu.



Currenda. nr 1332 z 1856, kurenda 5 na łamach, której odnotowano śmierć śp. ks. Michała Potaczewskiego proboszcza parafii w Tymbarku

Michał Potaczewski zapisał się w pamięci parafian jako szanowany i oddany kapłan, który przez ponad dwie dekady z wielką gorliwością i troską służył lokalnej wspólnoty. Jego życie było świadectwem kapłańskiej wierności, a jego posługa przypadła na niełatwy okres dziejów Galicji, w którym Kościół odgrywał istotną rolę w zachowaniu tożsamości religijnej i narodowej. Dziś jego postać zasługuje na przypomnienie jako przykład gorliwego duszpasterza, którego posługa pozostawiła trwałe ślady w historii Tymbarku.

Numerus serialis	1856.		Nomen, cognomen et conditio mortui penes infantes aut caelibes etiam nomen, cognomen et conditio parentum penes conjuges nomen et cognomen derelictae vel demortuae partis	Religio		Sexus		Dies vitae Vixit in Matrimonio	Morbis et qualitas mortis	Adnotatio Qui confessionis ca- pitem SS. non sunt provisi, et quare non? Nrus et Datum sche- dae revisionis aut obductionis medicae etc.				
	Dies et Mensis	Numerus Domus		Catholica Aut alia	Masculini	Feminini	Dies vitae							
	obit. sepult.													
Aprilis														
7.	18	21.	57.	Admodum Reveren- dus Dominus Michael Potaczewski, Parochus Tymbarkensis, natus erat 1822 in 11990 Podolom, Parochia Niedanieda vulgo Potemba, Ciucili Landensis, ordinatus in Presbyterium Leo- poli 1823, primo Co- nsecrator ad Ecclesiam S. M. V. ad Nives Leopoli, ibique cogni- tus a Cruce Leopoldina Domino Antonio Mig- dalski, qui bona regalia Tymbark 1830 emit et pro beneficio Tymbark 1832 presentatus, ac perinde 24 annis Ecclesiam hujalem re- xit, sepultus in comi- ni fidelem Cemelno adplorantibus oculis duum pastorem, lapis comonstrat ejus sepul- chrum										
Sepelivit Reverendissimus Dominus Joannes Wargacha Decanus Francus Tymbarkensis ac Inspector Scholarem Nationalium Parochus in Limanowa, cum assistentia 20 presbyterorum														

Liber Mortuorum Parochiae Tymbark
pro Oppidum Ab Anno 1840-1916,
gdzie odnotowano i pogrzeb
śp. ks. Michała Potaczewskiego
proboszcza parafii w Tymbarku



Kamienna płyta nagrobna na mogile
śp. ks. Michała Potaczewskiego
na cmentarzu parafialnym w Tymbarku.

Tekst: Robert Kowalski, UGT
21.06. 2025 r.